

Lietuvos diena

[Diskusijos >](#)

Europos Tarybos ekspertas: „CŽV kalėjimo įkūrimui reikėjo bent minimalaus politinio pritarimo“

BNS ir Irytas.lt inf.

2010-03-22 13:33

Europos Tarybos tyrėjas Gavinus Simpsonas teigia, jog norint Lietuvoje įkurti slaptus Centrinės žvalgybos valdybos (CŽV) sulaikymo centrus specialiosioms tarnyboms reikėjo bent minimalaus politinio pritarimo.

Pirmadienį kalbėdamas Vilniuje surengtoje konferencijoje G.Simpsonas sakė, jog, nepaisant aukščiausio tokio pobūdžio operacijų slaptumo, kitose Europos šalyse apie tokio tipo operacijas paprastai žinodavo po keletą pareigūnų.

„Lenkijoje ir Rumunijoje 2007 metais mes galėjome įvardinti po 4 asmenis, kurie, mūsų nuomone, aktyviai dalyvavo šioje sistemoje ir žinojo, kas vyksta jų šalyse. Kalbant apie Lietuvą, mes dar nesame pasiekę šio taško, bet aš turiu stiprias prielaidas, jog poreikio žinoti sistema siekė toliau nei dalyvavusių šalių slaptosios tarnybos - iki politiškai atsakingų asmenų srities“, - sakė ET tyrėjas.

Anot jo, keletas politinių veikėjų privalo tai žinoti, kad operacijos būtų „politiškai teisėtos“. Tyrėjo teigimu, šios operacijos nebuvo vykdomos priimančiai šaliai nežinant, o atliekamos pagal slaptus susitarimus.

„Aš asmeniškai nežinau (kas yra tie veikėjai - BNS), aš nesu tas, kuris aktyviai tiria Lietuvos atvejį. (...) Todėl būtina, kad tyrimai, kokį vykdė (Seimo komiteto pirmininkas) A.Anušauskas, paliestų politinį tokio sulaikymo centro steigimo patvirtinimo aspektą Lietuvoje. Nors slaptosios tarnybos karo su terorizmu metu veikė kitaip nei įprastai, bet jos negalėjo taip veikti bent jau be minimalaus politinės priedangos lygio. Todėl svarbu, kas toliau vyks Lietuvoje šiuo klausimu“, - kalbėjo G.Simpsonas.

Pasak tyrėjo, Lietuvoje nėra likę daug informacijos apie šias operacijas, bet iš šaltinių JAV aiškėja, kad Lietuva buvo labai svarbi šalis slaptųjų sulaikymų istorijoje. Jo žodžiais, „2004-2005 metais Lietuvoje buvo vienas iš trijų, svarbiausių šios sistemos sulaikymo centrų, kuriame buvo laikomi labai aukštos vertės sulaikytieji“.

„Žinome, kad 2004 CŽV turėjo 14 labai aukštos vertės sulaikytųjų. Didžiausias skaičius, kurį čia galėjo laikyti, yra maždaug 14, bet mes neturime garantuotų duomenų. (...) Lietuvoje buvo aktyvios sulaikymo operacijos. (...) JAV šaltiniai mums sakė, kad 2005 metais Lietuva priklausė trims patiems svarbiausiems šios programos sulaikymo centrams. Dėl šios priežasties, tai yra labai jautrus klausimas“, - vėliau žurnalistams aiškino G.Simpsonas.

Jis pripažino, kad Lietuvos atstovai šiuo metu negali prieiti prie informacijos apie konkrečius sulaikytuosius, todėl jiems reikia skaidraus bendradarbiavimo iš JAV partnerių.

„Ta informacija yra amerikiečių rankose, nes tos patalpos buvo valdomos išskirtinai amerikiečių. Sargybiniai buvo amerikiečiai, kvotėjai buvo amerikiečiai. (...) JAV toliau teigia, kad šie klausimai yra labai jautrūs bei saugomi po nacionalinio saugumo ir slaptumo grifais. Lietuvai bus sunku pasiekti tokio bendradarbiavimo“, - sakė ET atstovas.

Vis dėlto, pasak jo, nepaisant to, kad JAV kol kas nebendradarbiauja, Lietuva kaip Žmogaus teisių konvenciją pasirašiusi šalis yra įsipareigojusi padaryti „viską, ką gali“.

G.Simpsonas pripažino, kad kol kas nėra žinomos „specifinės detalės“, kurios atskleistų, kaip sulaikytieji buvo atgabenti į Lietuvą, kiek laiko jie čia laikyti ir kaip su jais elgtasi, tačiau pabrėžė, jog „tikimybių santykis“ leidžia manyti, kad sulaikymo centras Lietuvoje ne tik buvo pastatytas, bet juo ir naudotasi.

„Paslaptį galima išlaikyti trumpą laiką, bet galų gale, ypač kai tai susiję su atskaitomybės klausimais, tiesa paaiškės. Mes manome, kad Europos šalys turi aktyviai ieškoti tos tiesos užuot leidusios kitiems - žurnalistams, žiniasklaidai - atskleisti tiesą. Kol kas Lietuva su šiais įtarimais elgėsi labai atsakingai. Lietuvos atstovų pareiškimai yra daug žadantys, siekiama surasti tiesą. Atliktas stiprus parlamentinis tyrimas. Mes manome, kad ta yra pagrindas tolesniems žingsniams. Šia prasme Lietuva parodė labai gerą pavyzdį“, - kalbėjo tyrėjas.

Kalbėdamas, kad kai kurie žmonės be tiesioginių įrodymų netiki tokių centrų buvimu Lietuvoje, jis tvirtino, jog lietuviai turi turėti kiek įmanoma daugiau informacijos.

„Aš turiu visiškai objektyvų ir nepriklausomą pagrindą, aš neturiu kokio nors šališkumo ar prielankumo. Mes neskelbiame kaltės verdiktų ar teisiame ką nors, mes - ne teisinė institucija. (...) Manau, sveika abejoti, bet galų gale įrodymai egzistuoja, ir tiesa paaiškės“, - sakė G.Simpsonas.

Seimas sausį patvirtino parlamentinio tyrimo išvadas, kad Valstybės saugumo departamentas (VSD) buvo gavęs JAV Centrinės žvalgybos valdybos (CŽV) prašymą įrengti patalpas, tinkamas sulaikytiems asmenims laikyti, ir tokios patalpos buvo įrengtos, tačiau nenustatyta, ar jose laikyti terorizmu įtariamais asmenys.

Kad netoli Vilniaus 2004-2005 metais veikė slaptas Jungtinių Valstijų CŽV kalėjimas įtariamais teroristams laikyti, praėjusių metų rugpjūtį pranešė JAV televizija „ABC News“. Jame teigta, jog Lietuvoje galėjo būti kalinti ir kankinti aštuoni terorizmu įtariamais asmenys.

Aukščiausi tuometiniai Lietuvos vadovai neigė žinoję apie tokį kalėjimą.

Microfinance Empowers

Join us in enabling the poorest of the poor to improve their own lives

www.GrameenFoundation.org

Viešųjų paslaugų Google skelbimai